

**Archiwum Partii Politycznych
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk**

Sygnatura:

1.1/6

Tytuł:

Kongres Programowy AWS w dn. 17 marca 2001 r.

Sygn. 1.1/6 - Kongres Programowy AWS w dn. 17 marca 2001 r.

Spis zawartości:

l.p.	nazwa	nr karty początkowej
1	Program, 17.03.2001, s. 2;	1
2	Przemówienie, 17.03.2001, s. 12;	3
3	Konspekt prelekcji Bronisława Wildsteina pt. "III Rzeczpospolita - prawica, a postkomuniści", 17.03.2001, s. 3;	15
4	Propozycje zmian w Konstytucji RP, 17.03.2001, s. 6;	18
5	„Państwo (Stanowisko AWS)”, 17.03.2001, s. 3;	24
6	„Bezpieczeństwo. Jak zapewnić Polakom bezpieczeństwo? (13 tez na Kongres Programowy AWS)”, 17.03.2001, s. 3;	27
7	„Działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy”, 17.03.2001, s. 3;	30

Stan na styczeń 2023 r.

**Kongres Programowy
 Akcji Wyborczej Solidarność
 w dniu 17 marca 2001 r., godz. 10:00
 gmach Politechniki Warszawskiej**

CZĘŚĆ I MAŁE KONFERENCJE

(Premier Jerzy Buzek otworzy trzy konferencje).

10:00 rozpoczęcie konferencji „Bezpieczeństwo”

(sala nr 315)

otwiera – J. Buzek

lider – J. Lubieniecki (PPChD)
 S. Iwanicki (ZChN) i K. Miodowicz (SKL).

12:15

zakończenie dyskusji, przyjęcie stanowiska AWS,

12:30

konferencja prasowa Józefa Lubienieckiego

10:15 rozpoczęcie konferencji „Praca”

(sala nr 219)

otwiera – J. Buzek

lider – J. Szczot (ZChN)
 J. Śniadek („Solidarność”), W. Arkuszewski (SKL)
 i S. Szwed (RS AWS),

12:45

zakończenie dyskusji, przyjęcie stanowiska AWS,

13:00

konferencja prasowa Jacka Szczota,

10:30 rozpoczęcie konferencji „Państwo”

(mała aula Politechniki Warszawskiej)

otwiera – J. Buzek

lider – M. Kulesza
 D. Górecki (PPChD), M. Janowski i K. Kawęcki (RS AWS).

13:15

zakończenie dyskusji, przyjęcie stanowiska AWS,

13:30

konferencja prasowa Michała Kuleszy,

CZEŚĆ II WIELKA KONFERENCJA

(aula Politechniki Warszawskiej)

- 14:00   rozpoczęcie i prowadzenie Jerzy Buzek
- 14:05 – 14:30   przemówienie Jerzego Buzka
- 14:30 – 14:45   projekcja filmu o AWS
- 14:45 – 15:10   *W sporze z dziedzictwem komunistycznym* – Bronisław Wildstein
- 15:15 – 15:40   *Dlaczego potrzebujemy twardego państwa* – Krzysztof Orszagh
- 15:45 – 16:10   *Wobec dylematów ideowych współczesności* – Andrzej Wiszniewski
- 16:15   podsumowanie i zakończenie Kongresu (J. Buzek)
- 16:25   koncert Krystyny Prońko (ok. 30 minut)
- 16:30   konferencja prasowa Jerzego Buzka**

I Kongres Programowy AWS, 17.03.2001

Szanowni Państwo,

Szanowni Goście i Delegaci, Kolezanki i Koledzy

Jestem bardzo szczęśliwy, że jesteśmy tutaj razem. Przyjechaliśmy tu niemal z każdego zakątka Polski. Należymy do różnych ugrupowań, bo AWS od przeszło czterech lat jest bardzo pojemna, bardzo szeroka, jest tym co zawsze chcieliśmy mieć po prawicy. Reprezentuje sporo nurtów, sporo poglądów, ale ma jeden cel – przebudowę Polski po dziesięcioleciach zastoju, a nawet cofania się i dania szansy ludziom – naszym obywatelom.

Jest rzeczą ogólnie znana, że odbywamy ten Kongres w warunkach podniesionego ciśnienia w Akcji Wyborczej Solidarność oraz wokół niej. Wielu z nas zadaje sobie pytanie „być albo nie być w AWS”.

Jak widać fundamentalne pytania zadane przed setkami lat są nadal aktualne, choć nie odnoszą się do spraw tak ważnych, jak wtedy je postawiono.

Ja mogę z pełnym przekonaniem powiedzieć: pomysł na szerokie porozumienie wyborcze, wzorem innych, starszych od nas demokracji, okazał się znakomity. Nie ma żadnego istotnego powodu, aby się go wyrzekać. Natomiast warto i trzeba go poprawiać.

Możemy i powinniśmy to robić wspólnie.

Ale jedność, która jest dla mnie olbrzymią wartością, nie może być podtrzymywana za wszelką cenę.

Dlatego powiem wprost: jeśli ktoś, obecny w Akcji Wyborczej Solidarność przez kilka lat, jest dziś przekonany, że nie realizuje swych aspiracji, powinien szukać szczęścia gdzie indziej.... ale to zdanie nie może być zachętą dla kogokolwiek, do pochopnego opuszczania Akcji. Skoro przez tyle lat mogliśmy działać wspólnie i wykonać tak ogromne zadanie, to nie ma żadnych istotnych powodów, by się dzisiaj żegnać, wprost przeciwnie dzisiaj potrzeba naszej jedności jest nadzwyczajna.

Na co liczymy w AWS?

Na jaki udział, czyj?

Przede wszystkim liczymy na umiarkowanych ludzi służby, którzy z szacunkiem dla jej dotychczasowego dorobku wytyczą przestrzeń nowych idei i możliwości, budując rzetelne porozumienie z naszymi wyborcami. Tego nam trzeba bardzo i wiem, że tacy ludzie są na tej sali!

Panie i Panowie, Drodzy Przyjaciele,

Akcji Wyborczej Solidarność potrzeba nie tylko programu. Potrzeba czegoś znacznie więcej: wizji i formy jej realizacji na miarę tego, co uczyniliśmy budując pierwszą Solidarność. Wszak wszyscy się z niej wywodzimy.

Oto po zwycięstwie nad systemem przymusu w zupełnie innych niż wtedy warunkach kształtujemy mozolnie państwo wolnych obywateli. Ale obywatele są mocno zgorzkniali posiadaną wolnością. Także politycy są często zmęczeni swoją misją, pozbawieni optymizmu i dobrej motywacji. Politycy wywodzący się z Solidarności, bo to oni - my wzięli na siebie wielkie zadanie przebudowy.

Czy „bohaterowie są zmęczeni”?

Trafiają się takie momenty, a pojawiają się one niespodziewanie – kiedy sukces wpada nam sam w ręce, ale na radość tryumfu nie ma już siły ani ochoty.

Lecz trafiają się i takie chwile w historii, trudne i przełomowe, taka jak dzisiaj, które uruchamiają wielkie pokłady energii, rodzą idee stające się potem „paliwem” dla szczęśliwych narodów.

O tym właśnie myślę.

Czy można te stany wywoływać, przyspieszać? Czy myśl programowa prawicy w Polsce doprowadzi nas kiedyś do powszechnej mobilizacji i satysfakcji porównywalnej z latami '80/'81 czy '89? Czy będziemy znów piękni jak wtedy?

Czy stać nas na taki optymizm, energię i wolę działania? Myślę, że mamy prawo do takich marzeń. Wierzę, że nasze poszukiwania – podjęte także na dzisiejszym spotkaniu mogą zaowocować ich spełnieniem.

Szanowni Państwo!

Nasz pierwszy Kongres Programowy to forum, na którym padają pytania istotne. O wizję państwa, ale i o niepokoje zwykłych ludzi, o dylematy niedawnej historii i podstawowe wyzwania współczesności.

Tę dyskusję należy prowadzić, skoro dzisiaj w naszym kraju idee prawicowe, w tym pomysł na Akcję Wyborczą Solidarność, zagrożone zostają dominacją nurtów lewicowych i liberalnych... Skoro postkomuniści mogą sięgnąć po pełnię władzy.

Musimy przy tym zdawać sobie sprawę, że polska prawica jest bardzo polska... Działa w oparciu o system wartości, którego uczono nas od dziecka, który wynika z naszej historii i z naszych przekonań, ale też prawica działa zbyt spontanicznie, bez dobrej organizacji, nadrabiając często improwizacją. A to za mało żeby wygrywać. I nad tym, dziś i jutro, trzeba się zastanowić.

Koleżanki i Koledzy!

Akcji Wyborczej Solidarność potrzebny jest dziś wstrząs moralny – wielki rachunek sumienia oraz rachunek błędów, wydobywający ją z zapaści. Tylko silne poczucie wartości ugrupowania może się na taki rachunek zdobyć. Przeszliśmy długą, wspólną drogę, można ją surowo oceniać, ale ta droga była konieczna, nikt nie podważa słuszności podjętego trudu. Ponieśliśmy wielkie koszty, ale nie możemy powiększać ich o koszt naszego rozbicia, musimy się odbudować.

Chcę wreszcie zaznaczyć, że żadne ugrupowanie prawicy nie sięgnie po sukces, jeśli nie zadba u siebie o porządną pracę u podstaw. Chodzi bowiem nie tylko o to, aby mieć rację, do czego pretendujemy, ale także aby móc ją sensownie formułować i przekazywać naszym sympatykom. Chodzi też o to, aby mądrze kształtować silne zaplecze partii. Aby być blisko ludzi.

Szanowni Państwo!

Spotkaliśmy się dziś, na I Kongresie Programowym, aby uzgodnić wspólny pogląd na najważniejsze sprawy kraju, spoglądając na nie także z pozycji ludzkich obaw i nadziei.

Kwestiami bezrobocia i bezpieczeństwa interesuje się dziś każdy Polak. Wie on, że miejsc pracy jest za mało oraz że bandytyzm staje się realnym zagrożeniem dla każdego. Wie też, że brak pracy może po prostu zwiększać poziom przestępczości.

To są obawy i lęki powszednie i powszechne, rzutuujące na stan optymizmu społecznego i oceny całej naszej klasy politycznej. Żaden rząd, żadna partia polityczna nie może od tego abstrahować.

Zwracam też uwagę i na to, że przemoc rodzi się dziś na obrzeżach wynaturzonej wolności. Na gruncie relatywizmu oraz cywilizacji wykorzenienia, gdzie brakuje stałych wartości; gdzie człowiek traci busolę. Dlatego potrzebujemy dobrze zorganizowanego, trwałego państwa, gdzie prawo chroni obywateli a nie przestępców, gdzie bezpieczeństwo na ulicach i w naszych domach jest fundamentalną wartością. Partie prawicowe mają być na te kwestie szczególnie uwrażliwione.

Szanowni Zebrani!

Skutki dokonywanych w naszym kraju przemian nie zostały rozłożone sprawiedliwie. Kiedy jedni korzystają z dobrodziejstw transformacji, inni dźwigają głównie jej ciężary. To stan patologiczny i nie możemy tego akceptować. Polska nie może przecież dzielić się na strefy dostatku i biedy; na Rzeczpospolitą bogatą i na tę pełną niedostatku i tę cierpiącą. A wydaje się, że takie założenia przyjęły kiedyś liberalne kręgi gospodarcze i polityczne. Przyjęły na początku naszych przemian, trudnych

przemian – w okresie wielkich napięć i w okresie podejmowania trudnych decyzji politycznych i gospodarczych.

Te środowiska znów pochylają się nad zdezorientowanym elektoratem, obiecując mu to samo, tylko w innym opakowaniu. Uśmiechy w stronę niezamożnej Polski gminnej i powiatowej śle Sojusz Lewicy Demokratycznej, który w czasie czterolecia swych rządów nie pomógł obszarom nędzy i bezrobocia w żaden istotny sposób.

Nasza polityka prospołeczna polegała i powinna polegać na stworzeniu szans dla pracowitych i zaradnych. Powinna kreować mądre i przyjazne prawo. Powinna interweniować w przypadkach i sytuacjach szczególnie trudnych. W wielu z naszych ustaw znajdziemy przecież pierwiastek prorodzinny i prospołeczny. Przypomnę też, że dużo spośród realizowanych pomysłów wywodzi się z dorobku i wrażliwości „Solidarności”.

Koleżanki i Koledzy !

Zapewne nikt mnie, człowieka „Solidarności” nie może podejrzewać o złe intencje, wobec związku. Dlatego ze spokojem mogę zwrócić uwagę, że „Solidarność” nie ma powodu i nie powinna krępować swojej partii. To jest dzisiaj problem na polskiej sceny politycznej. Może inspirować lub rozliczać z całości działań. I dobrze, bo Związek nie może angażować się w bieżącą

politykę, odpowiadając później za różne potknięcia jej aktorów – polityków. Te wzajemne, niekiedy trudne relacje, trzeba ostatecznie wyjaśnić. Jest to możliwe i niezbędne dla spokojnego działania Akcji.

Panie i Panowie!

Odnosząc się do krajobrazu polskiej polityki nie sposób nie zauważyć nowego zjawiska – Platformy Obywatelskiej. Inicjatywa ta wzbudziła spore zainteresowanie, szkoda tylko, że narodziła się kosztem ugrupowań centroprawicowych. Bo przecież uaktywnienie przez nią „milczącego elektoratu” okazało się iluzoryczne, a zdobycze wśród wyborców SLD i PSL są prawie niewidoczne. Wskazują na to ostatnie notowania.

Nasz obecny stosunek do Platformy można zatem określić krótkim hasłem „trzy razy O”: Ostrożność, Otwartość i Odporność (odporność na próby osłabiania nas).

Uważam, że nasz przeciwnik polityczny jest wspólny, a niebezpieczeństwo monopolu władzy w państwie - realne.

Dlatego uważam, że musimy tworzyć szeroką centroprawicę, w imię rozsądku, w imię demokracji, a być może nawet – w imię racji stanu.

Akcja Wyborcza Solidarność, która boleśnie odczuła ten kolejny akt dzielenia prawicy, jest mimo to gotowa do współpracy. Dopuszczamy możliwość wspólnego kandydowania z Platformą, Unią Wolności i Ruchem Odbudowy Polski w wyborach do Senatu. Logiczna wydaje się perspektywa utworzenia koalicji w nowym parlamencie. To są nasze – AWS –u perspektywy polityczne.

Różne były koleje losu i historia ostatniej dekady prawicy. Akcja Wyborcza Solidarność wnosi dziś do niej wiano w postaci dorobku – ZChN, PPChD, SKL i Ruchu Społecznego AWS. Wnosi wielkie doświadczenie „Solidarność”, z której wszyscy wyrosliśmy. Doświadczenie środowisk samorządowych, chrześcijańskich i rolniczych. Akcja Wyborcza Solidarność połączyła nas, nauczyła trudnej współpracy, pomogła w realizacji ważnych dla Polski celów. Sądzę, że niezależnie od naszych dalszych dróg i planów – pozwoli nam to rozmawiać ze sobą zawsze i wszędzie ale przede wszystkim pozwoli nam pozostać razem.

Szanowni Państwo!

Koleżanki i Koledzy!

Akcja Wyborcza Solidarność przez cztery lata okrawana była kawałek po kawałku. Skutki tego widać. Akcja posiada też w

sobie nadal ludzi, frakcje i środowiska, dla których jej spójność nie jest wcale największą wartością, a obecność na dzisiejszym Kongresie cytuję „udziałem w bezsensownych dyskusjach”. Taka jest rzeczywistość.

Dlatego uważam, że społeczeństwu potrzebne są jeszcze sygnały o naszej zgodzie, o naszej determinacji w skutecznym uprawianiu polityki.

AWS nie może być klubem dyskusyjnym. Spoczywa na niej zbyt duża odpowiedzialność. Jeszcze raz apeluję trzeba zatem wspólnie zakończyć proces jej reformowania – odzyskać równowagę – i zacząć wygrywać. Ale skoro obiecaliśmy sobie rozmawiać bezpośrednio, to musimy pamiętać o tym, że może być zupełnie inaczej, bo to jest nasz wspólny program, nasze wspólne działanie, ale możemy się okaleczać nawzajem, możemy opuszczać naszą wspólną Akcję i działać samodzielnie.

Myślę, że każdy z nas zanim podejmie taką decyzję, powinien mieć chwilę głębokiej refleksji, dobrze abyśmy taką refleksję mieli także dzisiaj – na tej sali. Uczymy się bowiem nie tylko z tej historii z przed 200 – 300 lat, ale także z historii ostatniego dziesięciolecia. Pamiętamy o roku 93' i o czterech latach, które po nim nastąpiły. Pamiętamy nasze frustracje i niemożność działania na rzecz tworzenia wartości, w które głęboko wierzymy, właśnie dlatego, że się podzieliliśmy. Pamiętajmy też o tym, że naród jest odpowiedzialny za państwo i o tym wielkim zysku i wielkim

sukcesie, który był i jest naszym wspólnym udziałem – oto 9 miesięcy temu AWS po głębokim kryzysie, sama zdecydowała objąć rządy, kierować państwem. Prowadzimy kraj przez 9 miesięcy sami. Jeśli jest to możliwe w naszej młodej demokracji, jeśli nawet zazdroszczą nam tego inni, to właśnie dlatego że przez 9 miesięcy byliśmy razem. Jeżeli przed 20 –u lat mimo trudnej, dramatycznej sytuacji udało nam się dokonać tak wiele, to dlatego, że byliśmy razem. Myślę, że każdy z nas zanim podejmie decyzję o tym jak ma być jego polityczna przyszłość, powinien dobrze zastanowić się nad skutkami wyjścia z Akcji.

Szanowni Państwo!

Drodzy Przyjaciele!

Zwracam się do wszystkich obecnych na tej sali jeszcze raz!

Zwracam się do wszystkich członków i sympatyków Akcji Wyborczej Solidarność:

Dokończmy, zgodnie i skutecznie, rozpoczętego pięć lat temu dzieło!

Zamieńmy naszą siłę ciężenia w siłę noszenia!

Potrzeba nam dziś jedności i wiary w siebie. Potrzeba odnowionego programu i dobrej organizacji politycznych działań!

Myślę, że dzisiejszy Kongres otwiera szansę dokonania takiego zwrotu, i to niezależnie od niespodzianek, jakie stwarzają nam i stwarzać będą, autorzy „łączenie poprzez dzielenie” lub odwrotnie.

Dziękuję Państwu, że tu jesteście!

Dziękuję, że jesteśmy razem! Powinniśmy pamiętać tę chwilę. Takie chwile budują nam przyszłość, siłę. Dziękuję raz jeszcze, dziękuję, że jesteście razem i pamiętajcie: jeszcze SLD nie wygrał, jeszcze AWS nie przegrała.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Kongres Programowy Akcji Wyborczej Solidarność w dniu 17 marca 2001 r.

III Rzeczpospolita – prawica, a postkomuniści
(Konspekt prelekcji B. Wildsteina)

Problem pamięci przy okazji debaty o WiN-ie.

Wspólna pamięć jest elementem niezbędnym każdej wspólnoty. Zakorzenia w wartościach. Daje poczucie uczestnictwa w łańcuchu pokoleń. Pozwala zrozumieć cywilizacyjny dług wobec pokoleń minionych i zobowiązuje wobec pokoleń przyszłych.

Są to fundamentalne idee prawicy.

Brak rozliczenia PRL jako choroba III Rzeczpospolitej

Mystyfikacja PRL

Mit powszechnej i jednakowej odpowiedzialności za zło PRL

Obrona PRL

Narodowa wspólnota oportunistów wypiera heroiczną postawę Solidarności

Choroba pamięci, relatywizm i zanik poczucia odpowiedzialności - jako źródła zagrożenia moralności publicznej

Przeszłość daje tylko wskazówki, a nie odpowiada na wyzwania teraźniejszości

Dwa podstawowe zagrożenia polskiej demokracji

1) Brak równowagi:

Lewica -zwarta i zdyscyplinowana partia

Prawica -mgławica ugrupowań i partyjek, które nie są w stanie zbudować bloku niezbędnego do walki o władzę

2) Opanowanie lewej strony polskiej sceny politycznej przez

postkomunistyczną partię, która z czasów PRL przeniosła wpływy w instytucjach rządowych, sferze ekonomicznej i mediach.

Postkomuniści dzisiaj:

Specyfika SLD jako partii nie tylko nie ideologicznej, ale antyideologicznej, antyideowej.

SLD jako zwarta grupa interesu.

Budowa kapitalizmu politycznego i upartyjnianie państwa.

Przyczyny sukcesu SLD.

Sprawność, jednorodność i dyscyplina.

Przyjęcie przez AWS modelu państwa SLD.

AWS w odbiorze społecznym jawi się jako lustrzane odbicie SLD, tylko mniej sprawna.

Przyczyny:

Próba budowy własnej sfery wpływów.

Upartyjnianie państwa, klientelizm, korupcja.

Brak oczyszczenia.

Ideologia i retoryka ideologiczna w AWS jako przykład niezrozumienia zasad polityki demokratycznej.

AWS tworzy państwo miękkie zamiast ograniczonego i silnego.

Warcholstwa i brak dyscypliny AWS.

Kryzys AWS.

Polityka jako sztuka możliwego.

Dekomunizacja w sferze politycznej jest już niemożliwa, możliwa jest natomiast dekomunizacja przez odbudowy zasad funkcjonowania sfery publicznej.

To stanowi również szanse odbudowy polskiej prawicy

Zasadnicze przeciwstawienie się modelowi państwa SLD.

Powrót do zasad prawicy.

Zdrowa i rynkowa ekonomia, ograniczenie państwa, a więc i wszelkich możliwości korupcji.

Państwo jako dobro wspólne przeciwstawione partykularnym naciskom rozmaitych grup presji.

Walka o bezpieczeństwo obywateli – państwo silne i obdarzone autorytetem.

Ograniczenie wydatków państwa i ścisłe ich określenie.

Ograniczenie sfery ideologicznej.

Budowa zwartej formacji politycznej.

Sojusz z partiami centrum.

Odbudowa pozycji w kulturze i mediach – koniec zgrzebnego
antyintelektualizmu.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Kongres Programowy Akcji Wyborczej Solidarność w dniu 17 marca 2001 r.

Propozycje zmian w Konstytucji RP

1) ŹRÓDŁA PRAWA I PRZEPISY ADMINISTRACYJNE

Art. 87 otrzymuje brzmienie:

- “**Art. 87. 1.** Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy organiczne, ustawy, rozporządzenia z mocą ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów samorządu terytorialnego, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.
3. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są także orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności przepisów prawa z Konstytucją, umową międzynarodową, ustawą lub rozporządzeniem z mocą ustawy oraz referenda zatwierdzające albo uchylające ustawy lub akty prawa miejscowego.”

Po Art. 88 dodaje się Art. 88a i 88b w brzmieniu:

“**Art. 88a. 1.** Ustawy organiczne ustalają:

- 1) zasady i tryb wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Sejmu i Senatu, a także do organów stanowiących samorządu terytorialnego,
- 2) obywatelską inicjatywę ustawodawczą oraz referendum,

- 3) zasady organizacji Rady Ministrów,
  - 4) ustrój i zakres działania samorządu terytorialnego,
  - 5) ustrój i zasady działania Rzecznika Praw Obywatelskich i Najwyższej Izby Kontroli,
  - 6) ustrój i zasady działania sądów i trybunałów.
2. Do uchwalenia, zmiany lub uchwalenia ustawy organicznej wymagana jest bezwzględna większość głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków w obu Izbach.
  3. Prezydent podpisuje ustawę organiczną dopiero po stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny jej zgodności z Konstytucją.

Art. 88b. 1. Sejm może ustawą upoważnić Radę Ministrów, na jej umotywowany wniosek, do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

2. Ustawa o upoważnieniu Rady Ministrów do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy określa przedmiot regulacji oraz okres obowiązywania upoważnienia.
3. W czasie obowiązywania ustawy o upoważnieniu Rady Ministrów do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy inicjatywa ustawodawcza w zakresie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje wyłącznie Radzie Ministrów.
4. Ustawa nie może upoważnić Rady Ministrów do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy dotyczących: zmiany Konstytucji, wyborów Prezydenta, Sejmu, Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, budżetu Państwa, wolności i praw osobistych obywateli, ich wolności i praw politycznych oraz praw i obowiązków wynikających ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, a także zgody na ratyfikację umów międzynarodowych, o których mowa w art. 89 ust. 1^{*)}.
5. Prezydent podpisuje przedstawione mu przez Radę Ministrów rozporządzenie z mocą ustawy i zarządza jego ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

---

^{*)} przy tym założeniu oddzielnej analizy wymaga, w których konkretnych przypadkach konstytucyjne przywołanie "ustawy" (lub "ustaw") szczegółowo regulujących określone zagadnienie może być uzupełnione przez dodanie "lub rozporządzenia z mocą ustawy"

6. Przed podpisaniem Prezydent może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie zgodności rozporządzenia z mocą ustawy z Konstytucją.
7. Prezydent może odmówić podpisania rozporządzenia z mocą ustawy i w ciągu 14 dni zwrócić je Radzie Ministrów. Motywy odmowy podane na piśmie muszą wynikać z przesłanek określonych w art. 126. Zwrócone przez Prezydenta rozporządzenie z mocą ustawy Rada Ministrów może wnieść do Sejmu w postaci projektu ustawy.”

Art.94 otrzymuje brzmienie:

“**Art. 94.** Organy samorządu terytorialnego, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.”

Dodaje się Art. 94¹ w brzmieniu:

“**Art. 94¹.** Jeżeli ustawa tak stanowi, organ administracji publicznej lub inny podmiot prawa publicznego może wydawać przepisy administracyjne, w granicach i w celu wykonania postanowień ustawy lub rozporządzenia z mocą ustawy, w tym zwłaszcza zarządzenia niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa zbiorowego.”

2) WYBORY DO SEJMU RP

W Art. 96 ust 2 otrzymuje brzmienie:

“**2.** Wybory do Sejmu są powszechne, równe i bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.”

3) IMMUNITET POSELSKI

Art. 105 otrzymuje brzmienie:

“**Art. 105. 1.** Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności poza Sejmem za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu, chyba, że narusza dobra osobiste innych osób.

2. Postępowanie karne przeciwko wszczęte posłowi przed lub po uzyskaniu mandatu ulega na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu.

3. W czasie zawieszenia postępowania karnego, o którym mowa w ust. 2, zawieszeniu ulega również bieg przedawnienia karalności czynu, w związku z którym zostało wszczęte postępowanie.
4. O zatrzymaniu lub aresztowaniu posła niezwłocznie powiadamia się marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.
5. Szczegółowe zasady postępowania w sprawach immunitetu parlamentarnego określa ustawa.”

4) SENAT

W art. 121 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- “3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę do ustawy zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej większością głosów ustawowej liczby posłów.

W art. 204, dotyczącym obowiązków sprawozdawczych NIK, po występującym w tym przepisie dwukrotnie wyrazie “Sejmowi” dodaje się wyrazy: “i Senatowi”.

5) WETO POLITYCZNE PREZYDENTA RP

Art. 144 ust. 3 pkt 6 dotyczący samodzielnych uprawnień Prezydenta RP otrzymuje brzmienie:

- “6) podpisywania ustaw i rozporządzeń z mocą ustawy albo odmowy podpisania rozporządzenia z mocą ustawy,”

6) PRAWO ŁASKI

Art. 139 otrzymuje brzmienie:

“Art. 139. 1. Prezydent Rzeczypospolitej stosuje w szczególnych przypadkach prawo łaski. Motywy zastosowania prawa łaski Prezydent każdorazowo podaje do publicznej wiadomości.

2. Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu.”

7) WZMOCNIENIE ROLI RZĄDU I PREMIERA

W Art. 146:

- ust. 2 otrzymuje brzmienie:

“2. Do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego a także dla innych podmiotów prawa publicznego w granicach ich ustawowych uprawnień.”

- dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

“5. Rada Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy, z zachowaniem warunków określonych w art. 88b.”

W Art. 148:

- dotychczasowy tekst dotyczący uprawnień Prezesa Rady Ministrów oznacza się jako ust. 1 i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

“8) zapewnia racjonalność organizacji administracji rządowej oraz warunki jej sprawnego działania.”

- dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

“2. Prezes Rady Ministrów może wydać polecenie członkowi Rady Ministrów a także każdemu pracownikowi administracji rządowej.”

W Art. 149 ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

“Zakres działu administracji rządowej określa ustawa.”

8) NSA – KONTROLA LEGALNOŚCI PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH. KONSEKWENCJE DLA TK

W art. 184 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

“Kontrola ta obejmuje również orzekanie o zgodności z ustawami i rozporządzeniami z mocą ustawy aktów prawa miejscowego oraz przepisów administracyjnych.”

W art. 188, 190 i 193 po wyrazie “ustawa” w odpowiedniej liczbie i przypadku dodaje się wyrazy: “lub rozporządzenie z mocą ustawy” w odpowiedniej liczbie i przypadku.

W Art. 190 po ust. 2 dodaje się ust. 2¹ w brzmieniu:

“2¹. W orzeczeniu o niezgodności z Konstytucją lub umową międzynarodową przepisu ustawy lub rozporządzenia z mocą ustawy, na podstawie którego wydano akt prawa miejscowego albo przepis administracyjny, Trybunał Konstytucyjny może zarządzić inny lub dodatkowy sposób ogłoszenia orzeczenia.”

W Art. 190 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

- “4. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową, ustawą lub z rozporządzeniem z mocą ustawy przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.”

-oOo-

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Kongres Programowy Akcji Wyborczej Solidarność w dniu 17 marca 2001 r.

Państwo (Stanowisko AWS)

Od ponad dziesięciu lat ustrój Państwa Polskiego oraz zasady i mechanizmy rządzenia krajem podlegają radykalnej przebudowie, równoległe do zmian w gospodarce i w życiu politycznym. W Polsce, jak i w innych krajach postkomunistycznych, przebudowa ta jest konieczna, inaczej bowiem aparat państwa i zasady jego funkcjonowania, zamiast sprzyjać koniecznym zmianom w gospodarce i życiu publicznym, stwarzają opór i są czynnikiem destruktywnym. Przekonanie o tym, że Polsce konieczne jest silne, nowoczesne państwo, miała – od początku swojego istnienia – NSZZ “Solidarność” a potem także ugrupowania polityczne wyrosłe z tego źródła, w tym również Akcja Wyborcza Solidarność. W okresie obecnej kadencji parlamentarnej podjęto istotne kroki w tym kierunku, spełniając w tym względzie większość zapowiedzi wyborczych AWS z 1997 roku.

Łatwiej to będzie docenić z perspektywy historycznej – obecne pokolenie jest bowiem nie tylko podmiotem, ale i przedmiotem transformacji. Z tego punktu widzenia jest oczywiste, że tak radykalne, na dużą skalę przeprowadzane zmiany w zarządzaniu publicznym powodują również – przynajmniej w trakcie samych przemian – niejedną trudność i komplikację w funkcjonowaniu instytucji publicznych. Reorganizacje – choć konieczne – są nieraz także przyczyną trosk i kłopotów zwykłych ludzi, choćby przez to, że dotyczą ich miejsc pracy.

Jednak inaczej niż w większości pozostałych krajów Europy Środkowej i Wschodniej, gdzie przeprowadzono jedynie powierzchowne retusze, nie dotykające istoty starego systemu, w Polsce trud głębokich reform się opłaca, gdyż zaczyna przynosić oczekiwane rezultaty. Przyjęte mechanizmy wzmacniają państwo, czynią mechanizmy rządzenia i wydawania pieniędzy publicznych bardziej przejrzystymi, tworzą warunki dla obywatelskiego udziału w sprawowaniu

władzy. Paradoksalnie, dogłębna krytyka – ze strony mediów – działalności elit politycznych oraz instytucji publicznych i funkcjonariuszy jest możliwa m.in. właśnie dzięki temu, że zasady sprawowania władzy publicznej są w Polsce coraz bardziej przejrzyste.

Chociaż główne zmiany ustrojowe zostały już przeprowadzone i tym samym etap wielkiej transformacji ustrojowej Polska ma już za sobą, państwo i jego urzędnicy wymagają wciąż stałej troski, woli modernizacji i oszczędności. Inaczej rozrasta się biurokracja, spada sprawność i skuteczność służb publicznych, marnotrawi się grosz publiczny. Wszystkie te kwestie stają dzisiaj na pierwszym planie, po tym jak po zakończeniu wielkiego wysiłku państwowego, wyniki reform mogą zostać zaprzepaszczone przez brak dbałości o jakże ważne szczegóły organizacyjne. Stałe czuwanie nad racjonalnością organizacji administracji publicznej i warunków jej sprawnego działania staje się w tych warunkach codziennym obowiązkiem Rządu RP i Premiera. Bez tego również sfera polityczna i programowa rządzenia będzie w Polsce pozbawiona koniecznej sprawności.

Sprawność rządu i administracji rządowej, samorządów i innych instytucji publicznych jest niezbędnym warunkiem, by Polska była krajem bezpiecznym a rozwój gospodarczy przebiegał bez zakłóceń. Centralnym problemem państwowym staje się w tych warunkach skuteczność rządzenia i egzekucja prawa.

Z tego względu Akcja Wyborcza Solidarność deklaruje konieczność rozpoczęcia dyskusji nad zmianami Konstytucji RP, w takim zakresie, jaki jest konieczny dla usprawnienia mechanizmów sprawowania władzy wykonawczej i administracji publicznej.

Konieczne jest, by rząd mógł – decyzją Sejmu - uzyskiwać uprawnienia do stanowienia rozporządzeń z mocą ustawy. Jest to wskazane w tych sprawach, w których przedmiot regulacji nie dotyczy podstaw funkcjonowania państwa ani wolności i praw obywatelskich, ani też nie stanowi sporu politycznego, ale zarazem konieczna jest szybkość w działaniu władz państwowych. Przykładem może być cały obszar koniecznej harmonizacji prawa polskiego z prawem UE.

Konieczne też jest, by właściwe władze administracyjne mogły w przypadkach określonych ustawami podejmować niezbędne działania praktyczne, w tym wydawać przepisy administracyjne, zwłaszcza konieczne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa zbiorowego. Takie uprawnienia administracji są w innych krajach oczywiste, a w Polsce potrzeba taka stała się dziś wyraźna, co widać choćby w warunkach wyzwań i zagrożeń sanitarno-weterynaryjnych.

Wzmocnić trzeba pozycję Prezesa Rady Ministrów, jako osobiście odpowiedzialnego za funkcjonowanie rządu i administracji rządowej, w całym zakresie jej działania.

Dalej, konieczne jest usunięcie wpisanego w obecną Konstytucję konfliktu w łonie władzy wykonawczej – między Rządem a Prezydentem RP, który ma nieograniczona władzę negatywną, zawartą w prawie odmowy podpisania każdej ustawy, w istocie bez podania przyczyny. Dlatego w przypadku odmowy podpisania ustawy, niezbędne jest wprowadzenie wymogu kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów. Jak i w innych krajach, spójność egzekutywy jest warunkiem sprawności funkcjonowania państwa, również w tych – oby jak najrzadszych przypadkach – gdy Sejm przyjmuje ustawy wbrew intencjom rządu.

Wymaga wzmocnienia autorytet państwa. W tym względzie koniecznych jest wiele działań – w sferze konstytucyjnej należy tu ograniczenie immunitetu poselskiego; dziś zbyt często bywa on nadużywany, ponad potrzebę sprawowania mandatu poselskiego i senatorskiego.

Podobnie – choć w innej sferze – nie służy dobrze autorytetowi Rzeczypospolitej zbyt szerokie korzystanie przez Prezydenta RP z prawa łaski. W istocie nie chodzi o wyraz ilościowy lecz o to, by za każdym razem motywy ułaskawienia były podawane do publicznej wiadomości.

W toczącej się dyskusji politycznej AWS jest za utrzymaniem Senatu, którego pozycja w polskim systemie konstytucyjnym wymaga sprecyzowania i wzmocnienia. Odrzucenie uchwały Senatu w procesie legislacyjnym winno być trudniejsze – Sejm powinien zgromadzić w tym celu co najmniej większość głosów ustawowej liczby posłów. Konieczne się także wydaje, by informacje i sprawozdania Najwyższej Izby Kontroli przedkładane były także senatorom – bez tego Senat nie posiada wystarczających danych do wypełniania swoich funkcji publicznych.

Te i inne propozycje nowelizacyjne nie stanowią wezwania do dyskusji nad konstytucyjnymi fundamentami ustroju państwowego Rzeczypospolitej, są jednak niezbędne dla usprawnienia funkcjonowania państwa, zwiększenia skuteczności rządu, wzmocnienia autorytetu władz przedstawicielskich – Parlamentu i Prezydenta.

Nade wszystko jednak, obok przeprowadzenia koniecznych zmian w Konstytucji i – w ślad za nimi – w ustawach zwykłych, Akcja Wyborcza Solidarność deklaruje wolę praktycznego zapewnienia przejrzystości procesów rządzenia, uporządkowanie mechanizmów decyzyjnych zwłaszcza w sferze finansów publicznych, działanie na rzecz oddzielenia polityki od gospodarki, a gospodarki od administracji. Jest to niezbędne, by wielki wysiłek reformatorski całej dekady przyniósł praktyczne rezultaty, widoczne i doceniane każdego podatnika.

BEZPIECZEŃSTWO

**Jak zapewnić Polakom bezpieczeństwo?
(13 tez na Kongres Programowy AWS)**

1. Stanowcza polityka i rygorystyczne prawo są środkami pozwalającymi przełamać nieustający od 10 lat wzrost ilości przestępstw dokonywanych w Polsce i wzrost społecznego poczucia zagrożenia. Drastyczne pogorszenie się poziomu bezpieczeństwa publicznego jest skutkiem złego prawa i mało odważnej polityki. Nie jest prawdą, że za odzyskaną wolność musimy płacić strachem przed bandytami. AWS stanowczo odrzuca takie założenie, leżące u podstaw polityki bezpieczeństwa, prowadzonej w pierwszym 10-leciu Niepodległości.

2. Bezpieczeństwo stało się w ostatnich latach jedną z najbardziej cenionych wartości życia publicznego. Dlatego za bezpieczeństwo Polacy są gotowi zapłacić. Polska – jako kraj biedny - nie jest w stanie sfinansować wszelkich słusznych społecznych oczekiwań. Musimy dokonywać wyborów. Wybór AWS - to wybór zwiększonego finansowania bezpieczeństwa publicznego. W 2000 roku wzrost realny wydatków na płace w policji wyniósł 3,2 %, w roku 2001 powinien wynieść co najmniej 7,6 %.

3. Anachroniczność pracy policyjnej jest największą przeszkodą dla skutecznego ścigania przestępstw. Unowocześnienie policji jest możliwe jednak tylko wtedy, jeśli Polska posiadać będzie co najmniej czteroletni, uzgodniony między rządem i opozycją, program modernizacji tej służby. AWS postuluje stworzenie i wynegocjowanie takiego programu, tak aby stał się on odporny na wszelkie zmiany rządów i koalicji rządzących.

4. Odformalizowanie procedur policyjnych poprzez przejęcie większej odpowiedzialności za śledztwa przez prokuraturę oraz upraszczające zmiany procedury karnej i regulaminów policyjnych - to akceptowane szeroko od kilku lat hasło policyjnych reformatorów. Mimo to - jest ono ciągle niespełnione. AWS uważa, że należy w tej dziedzinie podjąć kroki odważne zarówno na terenie prawa, jak i przez zmiany w sposobie zarządzania policją.

5. Najprostszym sposobem zmniejszenia biurokracji jest szybkie wprowadzenie postępowania dla drobnych przestępstw. Umożliwi ono szybkie przyjmowanie zawiadomienia o przestępstwie, przesunięcie setek policjantów do faktycznej pracy wykonawczej, a przede wszystkim spowoduje znaczne zwiększenie skuteczności wykrywania sprawców drobnych przestępstw.

6. Nie akceptujemy obecnego kształtu prawa karnego, opartego o zły kodeks karny, uchwalony za czasów rządów lewicowych. W czasach narastającej przestępczości prawo karne winno być oparte na zasadzie sprawiedliwej i surowej odpłaty za popełnione przestępstwa. Likwidacji wymaga sytuacja, w której niektóre przestępstwa "opłaca się" popełnić ze względu na znacząco wyższą wartość "dochodu" z przestępstwa od dolegliwości kary.

7. Orzeczone prawomocnie kary winny być konsekwentnie wykonywane. Należy bezwzględnie wyeliminować przypadki popełniania przez skazanych kolejnych przestępstw w okresie odbywania kary, np. w czasie przepustek, jako szczególnie niebezpieczne, demoralizujące i kompromitujące system penitencjarny. AWS postuluje, aby Minister Sprawiedliwości bardziej zdecydowanie zmienił politykę penitencjarną państwa.

8. Nazbyt szeroki i nie poddany żadnej kontroli samorząd pracowniczy sędziów doprowadził do dramatycznego pogorszenia jakości pracy wymiaru sprawiedliwości, AWS jest za stworzeniem fachowej, nie pochodzącej z wyboru i podległej Rządowi administracji sądowej, odpowiedzialnej za zarządzanie finansami oraz zarządzaniem biegiem i terminowością spraw sądowych. Niezawisłość sędziowska dotyczyć winna bezwzględnie treści sądowych orzeczeń. Nie może być natomiast uzasadnieniem systematycznego ograniczania Polakom realności ich prawa do sądu. Zamierzamy zaostrzyć pod tym względem rozwiązania zawarte w debetowanym w sejmie projekcie noweli ustaw o sądownictwie.

9. Rada Ministrów nie może być - w żadnym razie - pozbawiona głównych instrumentów odpowiedzialności za bezpieczeństwo publiczne i politykę karną. AWS jest przeciwna usamorzadowieniu i uniezależnieniu od rządu prokuratury. AWS jest przeciwna także próbom pozbawienia Rządu prawa i obowiązku odpowiadania za kształt budżetu wymiaru sprawiedliwości.

10. W demokratycznym świecie zdecydowane polepszenie bezpieczeństwa publicznego nastąpiło tylko tam, gdzie w wyniku wspólnej polityki państwa, samorządu miast, kościołów i organizacji pozarządowych w wysiłek ten udało się włączyć szerokie kręgi mieszkańców kraju. W polskich warunkach najważniejsze jest wspólne działanie rządu, starostów - prawnie odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i parafii katolickich, posiadających wielką zdolność kształtowania dobrych postaw społecznych. AWS uważa, że rząd powinien wystąpić do Kościoła i samorządu terytorialnego ze szczegółową propozycją wspólnego Planu Przeciw Przestępczości. Dotyczy to zwłaszcza zagrożonych środowisk młodzieżowych.

11. Postulujemy, aby w 17 wielkich miastach Polski jak najprędzej rozwinięty został Program "17x5", polegający na zmasowanej kontrofensywie policji i władz miejskich przeciwko pięciu najbardziej dokuczliwym społecznie rodzajom przestępstw: kradzieży, kradzieży samochodów, włamaniom, rozbojom i pobiciom. Zamierzamy po raz pierwszy od 10 lat zmniejszyć rzeczywistą ilość tych przestępstw, popełnionych przede wszystkim w wielkich miastach.

12. Bezpieczeństwo jest celem i wartością wymagającą promocji przez państwo. zdaniem AWS Rząd winien podjąć wysiłek przekonania Polaków do podejmowania na własny rachunek różnych sposobów zabezpieczenia się przed przestępczością. Promocji wymagają zachowania minimalizujące zagrożenie stania się ofiarą przestępstwa. Polaków trzeba przekonać także do sensowności codziennej współpracy z policją.

13. Zamierzamy zmobilizować wszystkich, którym na sercu leży sprawa bezpieczeństwa aby zainicjowali w każdym powiecie Ruch Stowarzyszeń Przeciw Przemocności (SPP), 0stowarzyszenia takie winny stać się społecznym partnerem dla władz samorządowych i policji w walce o zmniejszenie liczby przestępstw w Polsce. Tylko zbiorowym, społecznym wysiłkiem możemy osiągnąć nasz cel. AWS zobowiąże Ministra Spraw Wewnętrznych , aby szybko wypracował nowy model współpracy policji z takimi stowarzyszeniami.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Kongres Programowy Akcji Wyborczej Solidarność w dniu 17 marca 2001 r.

Działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy.

W ciągu ostatnich trzech lat Akcja Wyborcza Solidarność z ogromną determinacją przygotowała i przeprowadza największe reformy ostatniego dziesięciolecia. Dotyczą one również procesów restrukturyzacji gospodarki. Jednocześnie jesteśmy świadkami wchodzenia na rynek pracy potężnego wyżu demograficznego, a nadto rosnącej migracji w poszukiwaniu pracy z terenów wiejskich do miast i miasteczek. To wszystko spowodowało, że mimo stałego, wysokiego wzrostu gospodarczego przyrost nowych miejsc pracy jest mniejszy, niż rosnące na nie zapotrzebowanie, co z kolei doprowadziło w ciągu ostatnich dwóch lat do znacznego wzrostu liczby bezrobotnych.

Walka z bezrobociem i inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy stają się na nowo głównym celem polityki Akcji Wyborczej Solidarność. W obliczu nowych wyzwań niezbędne jest wzmocnienie już istniejących oraz wprowadzenie nowych rozwiązań systemowych służących temu celowi. Polityka gospodarcza i społeczna powinna być ukierunkowana przede wszystkim na tworzenie coraz bardziej korzystnych warunków gospodarowania przedsiębiorstwom, w tym zwłaszcza małym i średnim. W takich bowiem warunkach powstają najbardziej cenne, bo trwałe, miejsca pracy.

Kluczowym elementem dla poprawy sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych, powinno być zdecydowane obniżenie kosztów ponoszonych przez te firmy, przede wszystkim poprzez:

- rozszerzenie zakresu stosowania ryczałtowego podatku od przychodów ewidencjonowanych i obniżenie jego stawek,
- rozszerzenie zakresu stosowania karty podatkowej i uproszczenie jej konstrukcji,
- obniżenie podatku dochodowego dla firm osób fizycznych opodatkowanych na zasadach ogólnych,
- objęcie szerokiego kręgu małych przedsiębiorstw, niezależnie od ich formy prawnej, uproszczoną rachunkowością.

Jednocześnie Rząd współdziałając z samorządem terytorialnym powinien aktywnie wspierać rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, zapewniając im pomoc szkoleniową i doradczą oraz poprawiając ich dostęp do źródeł finansowania poprzez rozbudowę sieci funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Jedną z najbardziej dotkliwych barier utrudniających powstawanie nowych miejsc pracy są sztywne przepisy prawa pracy. Ich konstrukcja jest często oderwana od realiów gospodarczych, zwłaszcza w małych firmach. Dlatego niezbędne jest uelastycznienie Kodeksu pracy i innych przepisów prawa pracy, w szczególności w kierunku:

- ograniczenia zakresu uregulowań ustawowych na rzecz powiększenia obszaru do regulowania w układach zbiorowych; powinny przy tym zostać stworzone atrakcyjniejsze warunki do zawierania układów zbiorowych pracy,
- stopniowej eliminacji okresu obciążania pracodawcy kosztami wynagradzania pracownika za okres niezdolności do pracy,
- zwiększenia możliwości zawierania kolejnych umów o pracę na czas określony,
- bardziej elastycznych rozwiązań dotyczących godzin nadliczbowych,
- wprowadzenia nowych instytucji prawnych, które zachęcałyby do nawiązywania stosunku pracy tam, gdzie dotychczas stosuje się umowy cywilnoprawne bądź nie wprowadza się legalnych form zatrudnienia (np. pomoce domowe, dorywcze prace budowlane, zatrudnienie w indywidualnych gospodarstwach rolnych).

Aktywne działania Rządu na rynku pracy powinny ulec reorientacji. Środki Funduszu Pracy powinny przede wszystkim być nakierowane na wspomaganie tworzenia nowych, trwałych miejsc pracy w przedsiębiorstwach oraz zachęty do ujawniania nierejestrowanej aktywności gospodarczej, a w szczególności:

- okresową refundację kosztów składek na ubezpieczenia społeczne absolwentów i bezrobotnych zatrudnionych na nowotworzonych miejscach pracy w przedsiębiorstwach oraz podejmujących własną działalność gospodarczą,
- pożyczki dla przedsiębiorstw na tworzenie nowych miejsc pracy,
- pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla pracowników zatrudnionych przy pracach o charakterze sezonowym, w sytuacji gdy pracodawca poza sezonem utrzymuje stosunek pracy z tymi osobami.

Tradycyjne formy walki z bezrobociem jak prace interwencyjne czy roboty publiczne pełnić mogą jedynie rolę uzupełniającą, służąc rozwiązywaniu specyficznych problemów lokalnych.

W obecnej sytuacji tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach wymaga jeszcze silniejszego wsparcia ze środków publicznych. Dlatego powinien zostać

wprowadzony mechanizm bezzwrotnych dotacji do inwestycji przedsiębiorców, skutkujących powstawaniem określonej liczby miejsc pracy (ustawa o zasadach wspierania inwestycji).

Wszelkie mechanizmy wspierające tworzenie nowych miejsc pracy będą jednak zawodne, jeśli tych miejsc nie będzie można powierzyć odpowiednio wykwalifikowanym pracownikom. Dlatego niezbędna jest przebudowa systemu szkolnego i pozaszkolnego kształcenia zawodowego młodzieży, pracowników i osób bezrobotnych. System ten powinien uwzględniać rzeczywiste potrzeby rynku pracy. Aby to osiągnąć, istotny głos w określaniu kierunków i sposobu kształcenia zawodowego muszą mieć ci, którzy miejsca pracy tworzą - przedsiębiorcy i ich organizacje.

Zmiany przedstawione powyżej wymagają czasu, ich konsekwencje też nie pojawiają się z dnia na dzień, ale sprawa walki z bezrobociem, tworzenia nowych miejsc pracy nie może czekać. Dlatego musimy podjąć działania doraźne dające szybkie efekty w szczególności w małych firmach, w których nowe miejsca pracy powstają najszybciej i najtaniej kosztują.

AWS, która zawsze identyfikowała się z realnymi potrzebami obywateli naszego kraju wzywa wszystkich swoich członków do aktywnego włączenia się do realizacji uchwalonego przez nas programu tworzenia nowych miejsc pracy.

Opracowali: W. Arkuszewski, T. Donocik, J. Szczot, St. Szwed.